

Maraton glumca Milana Cacija Mihailovića ~ zapis

“Zaljubljenik glumačke alhemije ili kako reči pretvoriti u zlato” prema naslovu jednog teksta iz monografske knjige **Maraton** glumca, pisca i pesnika Milana Cacija Mihailovića, primer je kako se sa knjigom pisanoj u kratkoj formi ulazi u svet velike literature. Ta knjiga objavljena ove godine u Beogradu, Izdavač Narodno pozorište Timočke krajine Zaječar, štampana je kao nezaboravak na više od 50 godina velikog, lepog i bogatog života umetnika Cacija. Zahvaljujući raznolikosti sadržaja namenjena je svima koji bi želeli da vide svet iz ugla ovog umetnika.

Dragoslav Simić

Istorija iz fioke

Naslov *Maraton* nije bez značaja. Ima misaonu, a ne istorisku perspektivu antičkog maratona. Što bi rekla glumica Alenka Rančić, a citira je Caci: “Ceo život su merdevine, kreneš gore, a polomi se neka prečaga, padneš, pa opet odeš gore...”. Život glumca je neprekidno trčanje po tim merdevinama, čas gore čas dole, *maratonac na merdevinama*. Tako je odgonetnuta tajna naslova knjige.

Kad se čitalac suoči sa obiljem fotografija i raskošnim dizajnom sadržaja stiče se utisak da je Caci imao svoj privatni muzej u kome je sačuvao veliki broj tekstove o sebi i drugima, takođe i obilje fotografije baš za ovaj trenutak. Stotinak priča koje čine ovo delo povezane su autobiografskim detaljima i tekstovima drugih autora o Caciju. Defiluju najpoznatija imena našeg glumišta sa kojima je Caci glumac sarađivao. U malo reči, našlo se sve, roditelji, školovanje, porodica, prijatelji, pozorište, film i televizija, veliki glumci... Na preko 450 strana knjige, pred čitaocem je vez satakana od *critica*. Jednostavnim jezikom napisana je lična istorija Mihailovićeve svakodnevnice “iz fioke”. U *Srećki*, Caci gimnazijalac priča kako se zaljubio u gimnazijalku Ljilju. Ona je stanovala u broju 202. On kupi pola loza sa šestocifrenim brojem na kojoj su poslednja tri broja bili broj kuće u kojoj je ona stanovala. Dobio je pola premije pa su od tog novca i on i braća proveli zimu u novim toplim džemperima. Pola veka kasnije gospođu Ljilju je sreo na Bulevaru i ispričao joj svoju čuvanu tajnu o lozu sa brojem 202 koji je porodici doneo sreću.

Kad se pojavila knjiga *Maraton* ove godine jedan prilog o Caciju napisao je i talentovani slepi pesnik Dragan Popović Kuruzlija. Njegov prilog je postavljen u isti red sa najpoznatijima iz knjige Dušanom Kovačevićem, Mirom Stupicom, Jovanom Ćirilovim, Ksenijom Jovanović, Cecom Bojković, Vesnom Čipčić i drugima.

Na podnevno poselo slepih umetnika u Beogradu davne 2002. godine pozvali su me na priredbu, a ja pozovem Cacija. Bili smo posetioci programa na kome se emotivnim govorenjem svojih pesama isticao Popović Kuruzlija iz Bajine Bašte. Na sedeljci koja je potom priređena Kuruzlija je predložio da dođemo u Bajinu Baštu, na Taru i budemo gosti u njegovoj rodnoj kući.

Dok putujemo u *Baštu*, časkamo u kombiju o svemu i svačemu. Caci nam priča kako je bilo na gostovanjima u Beču, Rijeci, Zagrebu, Nišu, Pešti, Kikindi . Najzad preko Debelog brda stižemo. U malom hotelu kao na mitingu. *Baštanci* čekaju Cacija. Treba da govori Kuruzlijiine pesme u prozi iz zbirke "Ljudi moga zavičaja", čitava socijalna poema o seljacima krečarima koji na Tari peku kreč, društvena drama o običajima, ljubavi i strasti gorštaka. U svom prikazu o Caciju u knjizi "Maraton", Kuruzlija kaže da su kasnije on i Caci često išli zajedno na gostovanja, pa su tako jednom bili i u Kosjeriću. I kao u nekoj sceni za film baš tog dana sneg veje. Glumac treba da doputuje vozom iz Beograda. Caci se javlja telefonom: "Negde smo ispred Valjeva, smrzli smo se, neradi grejanje. I u drugom vagonu je još hladnije. Trećeg vagona nema, dva su cela kompozicija." Najzad predveče stiže voz u Kosjerić, opisuje dalje Kuruzlija. Posle desetak minuta taksista sa stanice javlja voz je otišao, a glumca nema.. Možda je glumac promašio stanicu i produžio dalje. Baš je hladno, pao je već mrak. Prolazi vreme Kuruzliji zebe srce, šta će biti. Javlja se najzad Caci. "Nema taksiste. Tražim ga u ovom kijametu pola sata.... Aha vidim ga. Viri neki auto iz snega." Onda taksista javlja. Vidi nekog sa bradom, brkovima i šeširom na glavi, liči na glumca.... Sad je glumac tu, ali da li će doći posetioci, ~ vajka se Kuruzlija. I bilo ih je kao da je proleće, a ne leden dan.

Omča iz Radio Beograda

Za ovaj kroki o glumcu Caciju, od 600 drama prema Vikipediji, koliko ih je glumac snimio u radiju, nameće se radio drama "Omča oko vrata" u kojoj je Caci nosilac glavne uloge. Sadržaj posmatram sa životne ne sa pozorišne scene. Zato bi nepošteno bilo praviti se *nevešt* i pisati o njegovoj glumi u ovoj tragikomediji kao da je pod koprenom vreme u kome živimo. Korona nas je zatvorila. Svako zna ko je pre bio sa nama, koga sada u stroju živih više nema. Već skoro godinu dana traju studentske i građanske demonstracije u zemlji, blokade u gradovima Srbije. Zahtev demonstiranata, novi izbori.

Pa gde je ovde „omča oko vrata“!?

Rat u Evropi, a Rusi u Ukrajini od 2022. iz vazduha, sa kopna i mora, tuku. Iz ove dve slovenske zemalja Izbegli ili izginuli mlioni ljudi.

Ipak je ovde „omča oko vrata“! A tolika količina nasleđenih nesreća iz prethodnog veka dovodi opet do jeretičkog pitanja: Ima li Boga? Ako ga ima, da li nas vodi bog ili đavo sa omčom oko vrata? Rat, virus i kolektivni strah koji se proširio ulicama naših gradova, da

li je to podsećanje na već zaboravljeni termin „treći svetski rat”? Vesti nas teraju na razmišljanja o crnoj budućnosti.

Pa gde je ovde „omča oko vrata”!

Tragikomična je ta „Omča”, pisca Predraga Trajkovića.

Kada sam te prvi put slušao na radiju u glavnoj ulozi na premijeri 2012. godine, dragi Caci, u “Omči”, opisanih situacija iz predgovora ovog zapisa o *glumcu* nije bilo. A priča u tragičnoj komediji je tekla ovako. Ušao si u kafanicu na pijaci po nekom nevremenu i navalio da se obesiš omčom oko vrata koju носиš sa sobom. Objasnio si kafedžiji da si se odlučio za konopac, zato što ne voliš krv. Gazda ti nudi pivo, ti hoćeš kiselu vodu, ali da “platim kasnije”, ~ kažeš. Nema kasnije veli gazda: plati ili idi napolje!” Ti vadiš pare, kusur ti netreba, i tako dalje.

Divnim neponovljivim, toplim glasom Caci nas uvodi u život samoubice. Mi te volimo, samoubico, jer ti si neko nežno, krotko biće, jagnješce koje traži u kafani, neku gredu da okači omču da se obesi. U savršenom dijalogu, tražiš malo ljubavi koje nema za tebe među ovim samoživim svetom. Ta tragikomedija je skrojena sva od apsurd. Ti si sad samoubico, kako te glumac Caci zastupa neponovljivim glasom, baš kao onaj mali Caci kako ga je majka nekad mazila i tepala mu. Ti si ljubak čovečuljak sa dušom deteta, mio i lep, ali život te nije naoružao batinom. Ti si jednostavno samo navalio da iskočiš iz života, da odeš, ali da ne uznemiravaš nikoga. Lepo si vaspitan. Kažeš gostima da ne podnosiš njihove udvaračke pozive: “Sedi bajo s nama.”... Gosti se zezaju na tvoj račun. Vide u tebi dobroćudnog zabrinutog čoveka za domaće i svetske probleme. Moliš ih za malo tišine. Potrebna ti je da se na miru obesiš. Objašnjavaš im. Zakasnio si na posao, jer se tramvaj prevrnuo. Zaglavila ti se noga negde na stepenicama vozila koju si hteo u žurbi da odgrizeš. Uradio bi to, ali ti se polomila vilica. Svi su došli na posao pre tebe. Išao si kod šefa da se izviniš za zakašnjenje, ali te ni šef nije razumeo kao ni ovi gosti u kafani. I zato, odlučio si da se obesiš.

Čekao šta će biti. A glavni junak “Omče” naš glumac se obesio na kraju. Gosti ulaze, izlaze i neprimećuju da neko visi na gredi. Tu je i tv reporterka koja vrši direktan prenos samoubistva srećna što joj se prvi put u karijeri namestio “neki samoubica”.. To je dalje već sve dramaturgija. Ali, izgovoren glas na radiju nije scena u pozorištu, pronicljivost glumca da razume tekst pisca i da ga kaže na pravi način, to postaju scene u našim glavama. Slušao sam te mnogo puta, ali sa „Omčom” si ostao neponovljiv. Ta tvoja “omča” je više od talenta.

I opet Kosjerić

A ima još jedan razlog da se vratimo Kuruzlijinom zapisu o Caciju. Našli su se taksista i glumac. Pa šta je dalje bilo?

„Još samo publika nedostaje, ~ piše Kuruzlija. Ali iznenada kroz sneg do pojasa između vrata biblioteke i kolovoza posetioći su u trku otresali krupne pahulje snega sa kaputa i uletali kao da im je potera za petama.. Meni se ote dubok uzdah olakšanja. Dobro je. Još samo zvezda večeri da stane uz nas i komadić sumornog neba obojicemo u plavo.

Ćutimo ja i moj mrak, ćute posetioći, čini mi se da je i vejavica začutala. Tišinu prekide klepet vrata i prepoznatljiv glas se javi pozdravom. Oči prepunog čitališta upraviše se ka ulazu. *Caci pesnik* iz „Šešira profesora Vujića"! - poluglasno izusti neko. Odjeknu dug pljesak. On je nemoguć, pomislih. Po ovakvom nevremenu čovek ni na sopstveno venčanje ne bi otišao, a on se na jedno obično književno veče u provinciju zaputio,~ završio je slepi pesnik sa Tare Kuruzlija svoj omaž o glumcu.

“Sakupljač snova i uspomena”...

Preturam nasumce u knjizi naslove tektova drugih koji na prvi pogled definišu glumca. “Veliki dragi kamen u svetu glume I umetsnosti”, “Leksikon drame I pozorišta”, “Rođen za tu ulogu” , “Ponos svoje teške I lepe profesije”, “Branilac lepog i zanimljivog”, “Sakupljač snova i uspomena”...

Pre koji mesec ove godine javlja Caci da će u Ateljeu 212 biti predstavljen njegov *Maraton*. Poziva goste i prijatelje. Veliki posao, pripremio je ceo scenario dešavanja. Pozivnice za novinare I posebno izdavače. To je njegova četvrta knjiga od 2002. koja će biti pred publikom Ateljea prikazana A onda kao da se priseti u toj velikoj žurbi u kojoj je bio, dodaje: naš dragi prijatelj iz Bajine Bašte pesnik Kuruzlija neće biti sa nama. Igrom sudbine otputovao je tu skoro *vozom bez grejanja*.

Maraton nije samo knjiga uspomena. Ona je i omaž umetničkom pozivu, ispunjenom nesigurnošću, ali i čarolijom transformacije. U njoj se prepliću memoari, kolektivna sećanja i portreti prijatelja. Njena vrednost je u tome što čitaocu omogućava da zaviri u jedan privatni „muzej“ sačinjen od tekstova, fotografija i emocija, a pritom da sagleda i širu sliku pozorišnog i kulturnog života Srbije druge polovine 20. i početka 21. veka.